
In memoriam Dumitru Blajinu

Cultura Moldovei și a întregului spațiu românesc a suferit în anul 2015 o pierdere incomensurabilă, insurmontabilă și irecuperabilă. Ne-a părăsit întru cele veșnice Dumitru Blajinu – marele muzician, violonist, dirijor, folclorist, compozitor, personalitate polivalentă, reformator și militant al culturii naționale, director de viziuni novatoare în evoluția muzicii neo-tradiționale, mentor, susținător și edificator al unor întregi generații de artiști, interpreți, cântăreți, instrumentiști, aranžori, figură emblematică în istoria artei muzicale autohtone contemporane de sorginte folclorică, model de venerație, inspirație și imitație, veritabil tezaur uman în universul patrimoniului imaterial al țării. A plecat dintre noi molcom, liniștit și blajin, precum însuși numele propriu de parcă îi ceruse, lăsând în suflul tuturor celor care l-au cunoscut, apreciat și iubit un gol imens, o mare durere, un apăsător sentiment de stupeoare.

În perioada pascală a acestui an, întru documentarea la tema de cercetare a istoriei muzicii neo-tradiționale, intenționam să realizez un amplu interviu biografic special cu Maestrul Blajinu, pentru care primisem și acceptul prealabil al Domniei Sale. N-a fost însă să fie. Problemele-i de sănătate îl determinase să tot amâne întvederea noastră, până când am aflat, cu regret, din relatările mass-media, că pe data de 6 iulie s-a stins din viață. Au rămas în urmă amintirile, din păcate, mai puțin mărturisite ale colegilor săi de breaslă, consemnările precare și deseori mult prea superficiale și contradictorii, marcate de vigilența „ochiului ideologic” al partidului dictator, din presa vremii și – desigur – materialele de arhivă, procesele-verbale ale consiliilor artistice, fișele autobiografice, programele de concert, cartoteca înregistrărilor la IPNA – Compania „Teleradio-Moldova”, interviurile cu colportorii folclorici din teren ș.a., apte a dezvoltării, fie și parțial, etapele evoluției sale, tainele procesului anevoios al devenirii, afirmării și dăinuirii sale ca artist, om, personalitate notorie în viața culturală a țării. Rezultatul palpabil și dovada muncii sale titanice rămân a fi însă miile de înregistrări muzicale în fondul de aur al instituțiilor

ei audiovizuale citate mai sus, dar și bogata producție discografică, partiturile creațiilor semnate de Maestrul Blajinu în calitate de autor, coautor și aranžor, inclusiv materialele muzicale, plasate pe site-urile de internet ș.a.

Dumitru Blajinu s-a născut pe data de 10 noiembrie 1934, în comuna Pererâta, plasa Lipcani, județul Hotin, România, într-o familie de lăutari ereditari. Tatăl său, Nicolae, veteran de război, s-a afirmat în perioada interbelică drept unul dintre cei mai iscusiți contrabasiști și țambalagii de prin părțile locului, iar fratele său mai mare, Ion (n. 1930), moștenitor al meseriei paterne, a devenit și el, după marea conflagrație, un bun țambalagiu și acordeonist. Mamă-sa, Elena, era rudă apropiată cu Dochiața, mama lui Grigore Vieru, viitorul mare scriitor al literaturii române moderne. Conform mărturisirilor regretatului muzician, în casa părintească aveau loc frecvente repetiții ale tarafului lăutăresc de nuntă, compus din reprezentanții celor două familii înrudite: familia Vieru (Ion Vieru, n. 1914, „primașul” și violonistul virtuoz, tatăl său Istrate – bracistul și conducătorul formației) și, respectiv, familia Blajinu (tatăl Nicolae – contrabasistul, și fratele său Ion – țambalagiul). Copiii fiind, Dumitru Blajinu și Grigore Vieru asistau deseori la aceste repetiții înaripate, ascultând ore în șir melodiile populare, copleșiți de dulceața și frumusețea timbrurilor instrumentale. Prin anii 1945-1946, la vârsta de 11-12 ani, în componența tarafului familial intră și Dumitru, care reușise deja să stăpânească suficient de bine vioara. Prima

consemnare a evoluției publice a tânărului violonist evocă concertul final al Olimpiadei republicane a artiștilor amatori din anul 1946, în cadrul căruia, asistat de tatăl său la țambalul mic, a interpretat trei melodii: *Vals*, *Marș* și *Polcă* (ANRM, F. 2937, inv. 1, d. 9, f. 4). În anii ce vor urma, protagonistul își perfecționează sensibil măiestria violonistică și cea de acordeonist, cântând pe la nunți, făcând ucenicia și luând lecții particulare de la cei mai buni lăutari ai nordului basarabean și bucovinean, rezidenți în perimetrul cuprins între Edineț, Nouasulița și Herța. Printre aceștia: Nicolae Lupu și Nazarie Bâșca din Marșineț, Mișa Duda din Nouasulița, Stasic Ciobanu din Edineț, Toader Captari din Costiceni. Acesta din urmă, fiind și un vestit meșter de instrumente populare aerofone, îi oferă, în premieră, lecții de nai și-i face cadou unul dintre cele mai bune instrumente construite de el, pe care, în 1969, Dumitru Blajinu îl va pune în mâna lui Vasile Iovu, viitorul maestru de nai, deschizând astfel calea formării unei adevărate școli de nai în ex-RSS Moldovenească.

Au urmat anii profesionalizării, școlarizării academice și activității instituționale. Mai întâi, urmează cursurile externe ale Universității populare a Casei centrale a creației populare „N. K. Krupskiaia” din Moscova (1956–1957), unde studiază teoria muzicii și orchestrația. Se angajează ca instrumentist în orchestra Teatrului Musical-Dramatic „Vasile Alecsandri” din Bălți (1957–1959). Între anii 1960 și 1961 este acordeonist la Casa de cultură din Lipcani. La unul din concertele festive, în scena casei de cultură din Larga îl descoperă pe Mihail Munteanu, viitorul mare cântăreț liric. O scurtă perioadă (1961–1962) activează ca maestru de concert al Ansamblului de Dansuri Populare „Joc” (cond. – Vl. Curbet), iar mai apoi (1962–1965) – în Ansamblul de tineret din Chișinău, condus de reputatul violonist Isidor Burdin, de la care învață cele mai importante metode de lucru cu taraful de concert. Între anii 1966 și 1967 este director artistic și dirijor al Orchestrei de muzică populară a Institutului Politehnic, conduce orchestra ansamblului „Veselia” din cadrul trustului „Kișiniovstroï”, devine laureat al Festivalului internațional al tineretului și studenților (Moscova, 1967).

La răspântia anilor 1967–1968, în cadrul Radioteledifuziunii de Stat moldovenești, astăzi – IPNA Compania „Teleradio-Moldova”, pe valul „noii unde folclorice”, din ex-URSS, Dumitru Blajinu fondează orchestra populară profesionistă de studio „Folclor”, cel mai mare proiect cultural

al său, prin care reușește să lărgescă și să consolideze baza unei noi direcții stilistice în evoluția muzicii tradiționale autohtone, cunoscut astăzi sub conceptul de „muzică neo-tradițională”. Orchestra „Folclor” a devenit un veritabil laborator de creație, o instituție culturală de prim rang, un factor și agent social important în peisajul artistic din Republica Moldova. El a contribuit enorm la formarea și afirmarea unor întregi generații de artiști emeriți, cântăreți, instrumentiști, compozitori, aranžori și dirijori (printre aceștia din urmă: Ion Dascăl, Valentin Doni, Petre Neamțu). Timp de peste patru decenii, formarea repertoriului muzical al acestei orchestre a constituit, de facto, un proces de patrimonializare, grație căruia o serie întreagă de elemente ale culturii muzicale orale autohtone au fost convertite, prin fixare scriptică și înregistrare sonoră, în bunuri de patrimoniu imaterial și totodată în subiect al memoriei colective. Pe parcursul a 17 ani (1967–1984), cât timp a fost la pupitrul acestei formidabile orchestre, Maestrul Blajinu a înregistrat, estimativ, circa 1800 de cântece și melodii populare, prelucrări, aranžamente sau stilizări de autor, dintre care 300 de creații de autor, în jur de 40 de melodii instrumentale de diferite forme și 37 de creații în interpretare violonistică proprie.

O direcție importantă în activitatea regretatului maestru constituie culegerea, selectarea, transcrierea și antologarea creației muzicale tradiționale, editarea unei serii de publicații de cântece și piese instrumentale, o bună parte inedite, cele mai multe sub formă de texte muzicale și literare fără acompaniament, iar unele – sub formă de aranža-

mente pentru orchestra populară. Printre publicațiile cu valoare antologică se evidențiază: *La vatra satului* (1972); *Primul ghiocel* (1993); *Zi-i, lăută. Cântece, melodii de jocuri populare pentru taraf* (1973); *Ce mi-i drag mie pe lume*, culegere de cântece și piese instrumentale din repertoriul formației de muzică populară „Folclor” (1984); *Satule, vatră frumoasă* (1987); *Cântă inima și dorul* (2000); *Rapsodul Filip Todirașcu* (2002) – o colecție unicat, cu elemente de investigație monografică a repertoriului; *Antologie de folclor muzical. 1107 melodii și cântece din Moldova istorică* (2002); *Alină, dorule, alină. Cântece și melodii populare din Moldova și Bucovina* (2008).

Multe dintre materialele de teren i-au fost prilejuate de activitatea în cadrul Centrului republican științifico-metodic de creație populară și activitate culturală (1985–1994), ulterior – Centrul Național al Creației Populare, unde a ocupat și funcția de șef de secție (2000–2003), responsabil de arhiva fonogramică a acestei instituții.

Prețioasele sale contribuții artistice, didactice și patrimoniale au fost înalt apreciate prin oferirea unor distincții și premii de stat, printre care: titlul de *Artist Emerit* (1982), *Ordinul Republicii* (1994), *Premiul de Stat al Republicii Moldova* (2014), acesta din urmă simbolizând aportul fundamental, de o viață, a jubiliarului octogenar.

Importanța și adevărata valoare a personalității Maestrului Dumitru Blajinu urmează a fi cercetate și redescoperite în continuare. Opera sa, creația muzicală, activitatea dirijorală, interpretativă și didactică, aportul incontestabil la identificarea, inventarierea, fixarea, salvagardarea și valorificarea elementelor de patrimoniu cultural național în contextul modernității merită să fie obiectul unor studii speciale. Ele vor constitui mereu o sursă a recunoștinței, inspirației și bunului exemplu pentru urmași.

Dumnezeu să-l odihnească și veșnică să fie memoria celui care a fost Dumitru Blajinu.

Vasile CHISELIȚĂ